

дослідники роблять висновок, що штучний інтелект стане право-, діє-, деліктоздатним суб'єктом, котрий прийматиме рішення щодо себе, свого існування та в умовах невизначеності накопичуватиме знання з власного досвіду та досвіду інших осіб, собі подібних та самих людей. «Якщо прийняти це зауваження, то штучний інтелект ніяк не може бути об'єктом, щодо якого укладаються угоди між людьми» [4]. У цьому полягає компромісна теорія сутності штучного інтелекту.

Висновки. Зібравши та проаналізувавши всю інформацію можна дійти висновку, що наразі питання про правосуб'єктність штучного інтелекту перебуває в процесі вирішення, гостро також стоїть і питання розробки законодавства, яке б регулювало правовий статус ШІ у правовідносинах, його права та обов'язки. Вирішення цих питань вимагає комплексного підходу, який враховуватиме як правові, так і моральні аспекти використання штучного інтелекту. Зокрема, необхідно розробити ефективні механізми регулювання, які забезпечать відповідальність за дії ШІ та захист прав людини у новітньому цифровому середовищі.

Список використаних джерел

1. Зозуляк О.І. Штучний інтелект як об'єкт цивільно-правового регулювання. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. В. П. Маслової. лютий 2022. Харків. 2022. С. 95-102.
2. Парамонова О.Ю., Варава І.П. Місце штучного інтелекту в системі права. *Юридичний вісник НАУ Сер. Повітряне і космічне право.* 2023. №3. С. 73-80.
3. Стефанишин Н.М., Схаб-Бучинська Т.Я. Штучний інтелект в системі об'єктів цивільних прав. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2023. №3. С. 126-131.
4. Щербина Б.С., Ткаченко В.В. Штучний інтелект як суб'єкт цивільного права. *Юридичний вісник НАУ Сер. Повітряне і космічне право.* 2021. №1. С. 142-148.

Кульба Д.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор
права Українського вільного університету,
професор кафедри теорії права та
конституціоналізму ЗУНУ,
почесний професор університету,
Заслужений юрист України
Кравчук М. В.*

ПРАВОВА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Постановка проблеми. Проведення дослідження та аналізу правової політики в Україні є важливим напрямком суспільного розвитку. Оскільки її

вплив на суспільство і подальший розвиток правової системи є визначальним.

М.В. Кравчук і В.Ф. Матола акцентують увагу на твердженні О.М. Рудневої і О.Н. Ярмиша про те, що «...здійснення ефективної правової політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства є однією з визначальних умов його подальшого демократичного реформування, зміцнення в країні інститутів правової держави, конкурентоспроможної ринкової економіки, забезпечення реалізації прав і свобод людини та громадянина» [3, с.30].

На думку М.В. Кравчука і М.Ф. Матоли: «Роль правової політики особливо актуальна для країн пострадянського простору. По-перше, правова політика спрямована на впорядкування правової сфери, що відповідно приводить до оптимізації політичних, економічних, соціальних та інших відносин. По-друге, формування правової політики упорядковує потоки юридичної інформації, що міститься в різних правових актах та має здатність до зростання. По-третє, актуалізація правової політики зумовлена і посиленням управлінської функції права, підвищенням ролі та значущості правосвідомості суспільства, розширенням договірних засад правового регулювання, потребою в координації та керованості з боку владних структур та іншими процесами у правовому просторі. По-четверте, посилення значимості правової політики пов'язано з необхідністю вироблення і закріплення тактичних і стратегічних основ розвитку правового життя в Україні» [3, с.29].

А врахувавши, що Україна веде війну з рашистською росією, країною-загарбником, при цьому, пам'ятаючи, що війна – це здійснення політики військовим способом актуальність даної теми значно зростає.

Стан дослідження. Дана тема знайшла свою наукову розробку у працях таких вчених: С. М. Гусарова, О. І. Донченка, А. П. Зайця, М.В. Кравчука, В.Ф. Матоли О.В. Минькович-Слободяника, М. Ю. Наума, М.П. Недюха, О.В. Петришина, К.В.Подобенко, А.Л. Помаза-Пономаренко, О.М. Рудневої, В.М. Селіванова, Ю.С. Шемшученка, О. В. Шмоткіна, О.Н. Ярмиша.

Об'єктом дослідження є аналіз і висвітлення правової системи, функціонування законодавчого процесу, законодавчої політики, реформ правосуддя, захисту прав людини, правоохоронної системи та боротьби з корупцією й основні аспекти правового життя країни.

Предмет дослідження – сутність та особливості формування і реалізації правової політики в сучасній Україні.

Метою дослідження є поглиблення знань щодо правової політики. А саме визначення поняття та змісту, проаналізувавши особливості її реалізації на даному етапі розвитку держави. Дослідження правової політики в Україні полягає у глибокому аналізі та розумінні конституційно-правових засад, які лежать в основі реалізації державної політики. Це включає визначення особливостей конституційно-правового регулювання та ідентифікацію принципів, які формують взаємодію між владними структурами та громадянами. Це дослідження спрямоване на розробку пропозицій з удосконалення правового забезпечення реалізації державної політики в контексті формування демократичної, правової та соціальної державності. Воно включає аналіз законотворчої діяльності та виявлення основних

політико-правових чинників, що впливають на процес формування та реалізації правової політики. Результатом такого дослідження може бути розробка стратегій для політико-правового розвитку країни, спрямованих на забезпечення ефективної взаємодії між владними органами, захист прав та свобод громадян, а також підвищення рівня демократії та правової культури в українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу:

Правова політика виникла приблизно в дев'ятнадцятому столітті і була заснована на основі права. Вона формувалася завдяки взаємодії різних галузей влади, суспільства та правової науки. Однією з причин її виникнення було бажання владних органів чи інших суб'єктів мати вплив на законодавчий процес. Інша причина виникнення правової політики це виникнення задля регулювання поведінки в суспільстві, вирішення конфліктів та захисту прав та свобод громадян.

На думку науковців : «Категорія «правова політика» в дослідженнях вчених розглядається у трьох інтерпретаціях: як науково обґрунтована і послідовна діяльність державних і муніципальних органів зі створення ефективного механізму правового регулювання; як комплекс ідей, заходів, завдань, програм, настанов, що реалізуються у сфері права і завдяки праву; як частина державної політики» [3, с.30].

За твердженням Я. О. Тицької: «Правова політика – це діяльність суб'єктів політичної системи, направлена на вдосконалення правової системи, підвищення ефективності механізму правового регулювання, побудову правової держави» [4, с. 187]. Це означає, що саме Президент України, Верховна Рада, Кабінет Міністрів України, політичні партії, громадські організації та органи юрисдикції безпосередньо впливають на правову політику. Оскільки від їхньої діяльності залежить розвиток в цілому і формування правової держави.

За твердженням М. В. Кравчука: «Правова держава – це держава, в якій юридичними засобами реально забезпечено максимальне здійснення, охорону і захист основних прав людини. Правовою є держава в якій панують закони, що ґрунтуються на загальнолюдських цінностях і гарантують реальну можливість кожній людині ефективно здійснювати і захищати права і свободи» [2, с.184].

Громадянське суспільство бере активну участь у формуванні та зміцненні правової системи, і є надзвичайно важливим елементом для створення і підтримки правової держави.

Правова держава, громадянське суспільство та правова політика тісно пов'язані між собою і в жодному разі не можна нехтувати кожним з них. Працюючи над правовою політикою ми отримуємо правову державу. Це все працює в системі і створює основи для розвитку демократії, захисту прав людини та стабільності в державі.

Види правової політики можна класифікувати за кількома критеріями: за сферою здійснення, за змістом, залежно від цілей та залежно від функцій. За сферою здійснення це може бути конституційна, кримінальна, сімейна, фінансова, податкова, митна, банківська політика тощо. За змістом може бути законодавча, виконавча, судова, прокурорська, нотаріальна політика. Залежно від цілей може бути поточною та перспективною. Залежно від функцій це може

бути праворегулятивна та правоохоронна політика [4, с. 187]. Класифікація видів правової політики загалом позитивно впливає, оскільки надає системність та структурованість у розумінні та вирішенні правових питань. Це дозволяє краще розуміти специфіку кожної сфери правової діяльності, ефективніше планувати та впроваджувати законодавчі ініціативи, а також забезпечує чіткість та прозорість у діяльності державних органів та інших учасників правового процесу. Але негативним чинником може бути надмірна складність або непродуманість класифікації, що може призвести до заплутаності у вирішенні правових питань або обмежити можливості для інновацій та розвитку правової системи. Також, недостатня гнучкість у класифікації може ускладнити врахування змін у суспільстві та потреб громадян.

У постанові Верховної Ради України йдеться, що було доручено Кабінету Міністрів України прискорити розгляд «Про проект Закону України про Концепцію державної правової політики захисту прав людини» задля швидшого впровадження правової політики. Саме з 1999 року в Україні діє правова політика і по-сьогоднішній день [1]. За твердженням М.В. Кравчука і В.Ф. Матоли: «Обрана тема є одним із ключових напрямків наукового опрацювання національного правового життя. Її подальше системне і повномасштабне дослідження буде запорукою ефективного розвитку правової системи України» [3, с.34].

Висновки. Отже, у підсумку можна стверджувати, що правова політика вже давно існує, але на території України її відносно нещодавно затвердили в нормативно-правовому акті, як тільки ми отримали незалежність. Оскільки за часи Радянського Союзу не всі закони були правовими, тому на першому місці завжди стояла держава, а громадяни мали все робити для держави, в той час як сама держава не піклувалася про захист прав і свобод громадян. Тоді про правову політику й мови не могло бути через такий стан законів. На щастя зараз наша молода держава має найкращу Конституцію та органи влади які забезпечують їх дотримання, а закони є правовими і захищають права і свободи громадян держави. І на далі ми маємо прагнути, щоб закони дійсно залишалися правовими.

Список використаних джерел

1. Про правову політику України у сфері захисту прав людини: Постанова Верховної Ради від 21 травня 1999 р. № 699-XIV. URL: Про правову політику України, від 21.05.1999 № 699-XIV (rada.gov.ua) (дата звернення: 13.05.2024).
2. Кравчук М. В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є ви., змін. і доп. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 524 с.
3. Кравчук М.В., Матола В. Ф. Правова політика в сучасній Україні: сутність, особливості формування та реалізації. Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць ЮФ ТНЕУ / Редкол. та ін. Випуск 1. Тернопіль. 2018. С.29 -36.
4. Тицька Я. О. Теорія держави і права : навчальний посібник / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, Н. В. Атаманова, Н. Б. Арабаджи. Міжнародний гуманітарний ун-т. Одеса, 2021. 193 с.